

ОТВОРЕНО ПИСМО

Изх.№ 0027
13.01.2021 г.
Гр. София

ДО:
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н РУМЕН РАДЕВ
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ ДО ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА:
НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО
ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ
КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ЗА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА
ПОСЛАНИЦИТЕ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕС В БЪЛГАРИЯ
ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТО НА ЕК И ЕП В БЪЛГАРИЯ
МЕДИИТЕ

Относно: Процеса по изработка на българския план за възстановяване и устойчивост и процеса по публична консултация и обработка на направените предложения - коалицията от граждански организации "За зелен рестарт" - MOVE.BG, WWF България, "Грийнпийс"-България и "Институт Кръгова Икономика" – изпраща становището „**Нужна е спешна преработка на правителствения план за възстановяване и устойчивост**“.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БОРИСОВ,
УВАЖАЕМА Г-ЖА КАРАЯНЧЕВА,
УВАЖАЕМИ Г-Н РАДЕВ,
ВАШИ ПРЕВЪЗХОДИТЕЛСТВА,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,**

Изминаха почти два месеца от края на общественото обсъждане на българския план по европейския механизъм за възстановяване след коронавируса "**Следващо поколение ЕС**". Консултацията предизвика голям интерес, като бяха изпратени почти 50 становища от 60 организации от различни сектори, съдържащи много добри предложения. За съжаление, както и

през целия процес на изработване на плана, така и в ситуацията на отразяване на коментарите и препоръките на заинтересованите страни, а и на ЕК, действията на правителството остават непрозрачни, без публична информация, и отчетност и най-вече неясни в посока на последващи действия.

Въпреки неколкостепенните настоявания на **Коалиция “За зелен рестарт”**, не беше обявен механизъм за обработка на предложенията, с ясни критерии за оценка и екип от експерти, които да извършват подбора. Обещанията за прозрачност и включване на всички заинтересовани страни до този момент не се реализират на практика, а финалната версия на плана е неясна към този момент.

България има възможност да се възползва от около 12 милиарда евро допълнителни средства по инструмента за възстановяване **“Следващо поколение ЕС”**. Това е исторически шанс за реформи в страната ни.

Пред нас са два избора:

- можем да използваме тази възможност, за да реализираме дългоотлаганата и negliжирана зелена и дигитална трансформация у нас, така че да създадем една модерна и конкурентоспособна икономика с грижа за здравето на хората и природата;

или

- България да продължи да бъде страната с най-високи нива на въглеродна интензивност на икономиката, на енергийна бедност, на ръба на демографска криза и на края на класациите за дигитално развитие. Статистиките са повече от абстрактни числа - тези нерешени предизвикателства се отразяват на конкурентоспособността на българските предприятия, на личните ни финанси, но също така и на здравето на хората. Мръсният въздух и здравните последици от него са само един от тези проблеми, които можем да започнем да решаваме със **“Следващо поколение ЕС”**.

За съжаление, в нашия план продължават да липсват интегрална визия, холистичен подход и дългосрочен поглед за ясни реформи. За тези пропуски Коалиция “За зелен рестарт” алармира веднага след обявяването на документа от вицепремиера Томислав Дончев. Но работата ни в подкрепа на зеления рестарт е далеч преди представянето на Плана - още през юли месец, преди правителството да беше обявило каквато и да е информация за **“Следващо поколение ЕС”**, Коалицията събра над 50 от водещите български експерти, които дадоха над **130 мерки** за зелен рестарт на българската икономика. През ноември месец събрахме 10 водещи специалисти, които дадоха над **30 конкретни препоръки** за подобряване на Плана.

Срокът за одобрение на националните планове за възстановяване и устойчивост приближава, а неяснотата от страна на българското правителство е поредният тревожен сигнал, че много от добрите предложения, дадени преди и по време на обществената консултация, ще останат само статистика в strategy.bg

Коалиция “За зелен рестарт” настоява правителството да поеме ясен ангажимент за **преработка на българския план за възстановяване и устойчивост** на основата на анализ на всички постъпили предложения по време на обществената консултация. Реалното, а не формалното, вземане предвид на мненията на експертите от всички заинтересовани страни е пътят за успех. Необходимо е правителството да признае нуждата от значително подобряване на Плана и да намери необходимия баланс след експертен анализ и консултация със заинтересованите страни.

Задачата не е сложна, а изисква политическа воля, дългосрочен поглед и ясно поемане на конкретни ангажименти. От Коалиция “За зелен рестарт” сме готови да окажем съдействие, както и до този момент.

С настоящото писмо Ви информираме, че от всичките наши над 160 предложения, селектирахме пет приоритетни предложения по направление на основните ни теми на работа и нашата експертиза в областта на: иновации и стартър развитие, климат, енергия, кръгова икономика и биоразнообразие и земеделие.

В приложение към настоящото писмо, на Вашето внимание, представяме изложение на тези пет приоритетни предложения, които могат да бъдат свободно използвани и доразвити от всеки.

Националният план за възстановяване и устойчивост не е проект на едно правителство, един сектор или една организация. Той е важна първа крачка към промяната и за по-добро бъдеще. Сега е моментът България да се “качи на влака” на зеления рестарт, на който са голяма част от европейските държави. Оставането на “настоящата спирка” не е път напред.

С уважение,

Коалиция “За зелен рестарт”

Саша Безуханова,
Основател на MOVE.BG

Веселина Кавръкова,
Изпълнителен директор на WWF България

Деница Петрова,
Изпълнителен директор на “Грийнпийс” – България

Светослав Стойков,
Съосновател и изпълнителен директор на “Институт Кръгова Икономика”

Приложение

Приоритет Иновации и стартър развитие

Създаване на Фонд (Green Investment Fund) за финансова и експертна подкрепа за зелени и дигитални иновативни малки и средни предприятия с фокус върху тези в начална и активна фаза (startups и scaleups).

Два от основните приоритети на “**Следващо поколение ЕС**” са подпомагане на зелената и цифровата трансформация на икономиката, като път за изход от кризата и дългосрочен просперитет. И по двете направления България изостава значително, като особено тревожно е изоставането във внедряването на дигитални решения и нови технологии сред малките и средни предприятия, които са гръбнакът на икономиката ни и [основен работодател](#). Това показват данните на два специализирани индекси на Европейската комисия - Digital Economy and Society Index ([DESI](#)), където страната ни е на последно място, както и Innovation Scoreboard, където сме в категорията на скромните новатори. Това е сериозен риск пред България, защото, както показва пандемията, неподготвените за дигиталния свят бизнеси могат да изпаднат от икономическата

карта за дни. В същото време, един малък все още сегмент от малки и средни предприятия не само, че не изостава от технологичното развитие, но и създава иновации на световно ниво: **дигитално-базирани продукти и услуги**, както и такива, борещи се с **въглеродната интензивност и нейните причини и последици**. Това са иновативните МСП-та в начална и активна фаза (startups, scaleups), популярни в България като стартъпи или стартиращи бизнеси.

Европейската комисия все повече обръща внимание на ролята и значението на стартъпите като източник на иновации и икономически растеж. Редица европейски държави създадоха и създават специални програми за подкрепа на стартъп средата, защото виждат в тези проекти шанса да разширят своите икономически граници, влияние и благоденствие. Само един пример: Франция провежда целенасочена и последователна политика, за да се превърне в стартъп-центъра на Европа, включително и чрез специална програма за подпомагането на стартиращите бизнеси по време на пандемията.

Какви са причините за това внимание към стартъпите?

Стартиращите предприемачески проекти са източник на бизнес иновации - на продуктите и услугите, които подготвят и подпомагат икономиката на бъдещето. По този начин те подпомагат икономическата трансформация, повишават конкурентоспособността и създават нови работни места. Не на последно място, иновациите, създадени от стартъпи, имат потенциала да "вдигнат" цялата икономика - такива примери са създадените по време на Световната икономическа криза от 2008-2009 стартъпи: Instagram, Amazon, Zoom, Airbnb, WhatsApp, Square, Uber...., които днес са основни икономически играчи. Само през изминалата година на криза в Европа са създадени 18 еднорози - стартъпи с пазарна капитализация над 1 милиард долара. Така техният общ брой вече е 60 и Европа почти настига САЩ по този показател. България, обаче, изостава от тези тенденции и от страната ни все още няма нито един еднорог. Причината: липсата на развита среда за рисково инвестиране. Това създава опасността иновативните български предприемачи да напуснат страната ни и да преместят своите проекти още докато са в начална фаза в държави с по-развита стартъп среда. Такива примери, за съжаление, не липсват. Освен това, в последните месеци, за разлика от други европейски държави, у нас не се предприеха целенасочени мерки в подкрепа на иновативната екосистема за преодоляване на ефектите от кризата. **Механизмът "Следващо поколение ЕС" ни дава шанс да поправим тези грешки преди да е станало прекалено късно.**

Какво да се направи?

Коалиция **"За зелен рестарт"** настоява българското правителство незабавно да включи в Националния план за възстановяване и устойчивост **създаването на Фонд за финансиране на зелени иновативни компании** с приоритет върху **стартиращите бизнеси** в начална и активна фаза. Програмата трябва да подпомага порастването от България на иновативни МСП-та, работещи по **зелената, дигитално-базирана трансформация на икономиката и обществото.**

За пълноценното функциониране на Фонда са необходими следните стъпки:

- Структурирането му към институция с мандат - например **Фонда на фондовете**;
- Заделянето на достатъчен финансов и експертен потенциал за изпълнение на функциите и задачите на Фонда - на основата на анализ на инвестициите в екосистемата през изминалите години, на нуждите на средата в България и на българската част от "Следващо поколение ЕС", настояваме Фондът да разполага с бюджет от 100 милиона лева на година или **300 милиона за периода на възстановителната програма**;
- Механизмът за финансиране да включва задължително предоставяне на експертна подкрепа на всеки един одобрен проект - екип от доказани експерти в бизнеса и науката,

които да осигуряват менторска подкрепа за развитието на бизнесите с цел възможно най-бързо излизане на продукта/услугата на пазара - български, ниво ЕС, ниво трети страни;

- Предоставяне на управлението на Фонда на професионални фонд мениджъри след **публична процедура** до края на второто тримесечие на тази година;
- Залагане на задължителни изисквания за опит, отговарящи на водещите световни практики, на екипа на фонд мениджърите;
- Въвеждане на изискването отпускането на средства **да бъде под формата на дялово инвестиране или смесено (blended)**;
- Въвеждане на изискването след успешна продажба на акциите (exit) средствата да бъдат реинвестирани във Фонда, така че да се гарантира дългосрочност на инициативата и след “Следващо поколение ЕС”;
- Отваряне на първа покана за подкрепа на иновативни малки и средни предприятия до края на второто тримесечие на тази година;
- Сключване на първи договори за подкрепа с МСП-та през трето тримесечие;
- Въвеждане на механизми за периодичен контрол както от държавата, така и от експертен съвет, формирана от учени и бизнес.

Създаването на подобен фонд чрез “Следващо поколение ЕС” ще повиши доверието в българската икономика на национално, европейско и световно ниво и ще донесе дългосрочни икономически ползи.

Икономиката на бъдещето е вече тук и, както пандемията ни показва, неподготвените могат да изпаднат от борда за дни. Време е да започнем дългоотлагания преход от ресурсоемка и въглеродно интензивна икономика към такава със стойност и грижа за здравето на хората и природата. Само по този начин България няма да изостане от световната зелена трансформация и дигитална революция. Подкрепата за иновативните стартиращи компании е само първа, но важна крачка.

Приоритет Кръгова икономика

Информираност на българското общество относно предизвикателствата пред зеленото развитие на ЕС и детайлно разбиране на средствата за тяхното преодоляване на национално и местно ниво. Разработване и прилагане на цялостна политика за образование и информираност по темите на устойчивото икономическо развитие в България.

Какви са причините за приоритизиране на образованието и информираността по отношение на зеленото развитие?

Основен инструмент за постигане на зелената трансформация в ЕС е достигането до възможно най-широка аудитория относно социално-икономическите и екологични проблеми, пред които сме изправени, както и средствата за тяхното решаване. Образованието в сферите на устойчивото и регенеративно развитие и кръговата икономика е ключов приоритет в “Плана на действие за кръгова икономика”, който е основен стълб на “Европейския зелен пакт” (Зелената сделка).

У нас се наблюдава цялостен недостиг на информация в обществото по тези теми. В медийното пространство материалите, свързани със зеленото икономическо развитие, са силно ограничени.

В образователните програми в училища и университети също липсва адекватно отражение на тези основополагащи за бъдещото развитие на ЕС приоритети. Системният интегриран подход спрямо обучението/преквалификацията на настоящи и бъдещи кадри, нужни за зеленото бъдеще на страната, остава на заден план.

В контрапункт на ситуацията у нас, в редица държави от ЕС се наблюдава точно обратното. Например, Финландия е в процес на [поетапно включване](#) в учебната програма за всички образователни нива на принципите на регенеративното развитие и кръговата икономика. Нуждата от адекватно обучение на кадри, отговарящи на бъдещите нужди на бизнеса, администрацията, и неправителствения сектор е ключов приоритет и за редица други държави като [Ирландия](#), [Дания](#), [Австрия](#).

Въвеждането на образователни програми и финансирането на информационни кампании по темите на кръговата икономика и зеленото развитие, може да доведе до многоизмерни ползи. Например, повишаване на конкурентоспособността на българската икономика и постигане на редица от целите на ООН за устойчиво развитие (UN SDGs), като например: Цел 3: Осигуряване на здравословен начин на живот и стимулиране на благосъстоянието за всички във всички възрасти; Цел 4: Осигуряване на приобщаващо и равностойно качествено образование и стимулиране на възможностите за учене на всички през целия живот; Цел 7: Гарантиране на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички; Цел 9: Изграждане на гъвкава инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите, и др.

Какво е необходимо, за да се реализира тази цел?

В националния план за възстановяване и устойчивост “Следващо поколение ЕС” е необходимо да бъдат заложили следните инструменти за постигане на информираност и повишаване на нивото на образованост по темите на устойчивото развитие, и в частност кръговата икономика:

- Образование от най-ранна възраст (детски градини, училища)

Запознаването на децата с отражението на човешката дейност, и в частност културата на потребление, върху околната среда. В детските градини и в началния образователен етап, подобно обучение е разпознато най-добре под формата на практически упражнения и игрови модели. На прогимназиално и гимназиално ниво се наблюдава прогресивно развитие в абстрактното мислене на учениците и те са в състояние да възприемат комбинация от теоретично и практично знание. На тези образователни нива биха могли да се разглеждат конкретни добри примери за кръгови модели, както интерактивни упражнения за подобряване на съществуващи бизнес модели.

- Университетски курсове и програми

Разработване на учебни материали, в съответствие с нуждите на предлаганите от висшите учебни институции у нас специалности (инженерни, хуманитарни, икономически, природни науки, и др.), с цел осъвременяване на съществуващите учебни програми и интегриране на концепциите за зелено развитие. Създаване на специализирани учебни програми за устойчиво развитие и кръгова икономика, фокусирани не само над икономическите, но и над социалните, културните, и екологичните ползи.

- Професионално обучение, преквалификация, учене през целия живот

Разработване и финансиране на богата палитра от професионални обучения, включително такива, насочени към ръководен персонал, за придобиване на умения, необходими за прехода към зелена и въглеродонейтрална икономика. Преквалифициране на кадри за зелени работни места с главен фокус върху регионите, зависими от въгледобивната индустрия. Създаване на образователна платформа с курсове по темите на устойчиво развитие и кръгова икономика, отговарящи на нуждите на различните икономически отрасли. Интегриране на образователната платформа със съществуващите инструменти на бюрата по труда за професионално развитие.

Създаване на възможности за реализация на безработни в пилотни програми на местно ниво - връзка с общински проекти, бюра по труда, местни бизнеси.

- Информационни кампании, чрез медийни програми, публикации, събития и семинари Финансиране на PR и медийни кампании, насочени към информиране и ангажиране на широката общественост и повишаване на доверието между потребител и производител (местна продукция, органично земеделие, и др.). Кампании за повишаване информираността на бизнеса за ползите от кръговата икономика.

- Създаване на институционална ангажираност на национално и местно ниво. Обучение на персонал на общини и кметства. Финансиране на местни и регионални зелени инициативи, пилотни проекти в сферата на кръговата икономика.

За ефективното реализиране на поставения приоритет, препоръчваме следните **срокове на изпълнение**:

- Дефиниране на ясни критерии за оценяване на проектите за разработване и интегриране на ново учебно съдържание по темите на зеленото развитие, които да бъдат периодично преразглеждани и актуализирани в съответствие с българските и европейските директиви, както и новостите в тази сфера: **2021**
- Разработване и интегриране на учебно съдържание с предимно практическа и игрова насоченост по темите на зеленото развитие за детски градини и начален етап: **2021 - 2022**
- Разработване и интегриране на учебно съдържание, включващо теоретична и практическа част по темите на зеленото развитие за етапи прогимназия и гимназия (съобразено с профила на съответната гимназия): **2021 - 2023**
- Разработване и интегриране на учебно съдържание, включващо теоретична и практическа част по темите на зеленото развитие за висшите учебни заведения (съобразено с профила на съответната специалност): **2021 - 2023**
- Разработване на цялостна програма за въвеждане и утвърждаване на концепцията за зелено развитие и кръгова икономика, насочена към ръководен и оперативен общински персонал: **2021 - 2022**
- Разработване на механизми за финансиране на PR и медийни кампании насочени към широката общественост, както и такива за повишаване информираността на бизнеса за ползите от зеленото развитие и кръговата икономика: **2021**.

Приоритет Възобновяема енергия

Гарантирано участие на гражданите в енергийната система, като производители на енергия (за електричество, отопление, охлаждане, съхранение и транспорт) за собствени нужди, чрез благоприятна промяна в законодателството, достъпни финансови инструменти, информационна кампания и ангажиране на всички заинтересовани страни в процеса.

Заради климатичната криза, пред която е изправен светът, преминаването към енергийна система без изкопаеми горива, е повече от спешно. Въздействието на климатичните промени се усеща от хората в целия свят. Като един от най-богатите региони на планетата и родно място на индустриалната революция, Европа носи отговорност в тяхното разрешаване. България също трябва да предприеме категорични действия.

Преходът към социално справедливо производство на енергия означава да поставим възобновяемата енергия в ръцете на общностите и хората. Така ще си възвърнем властта от

индустрията за производство на енергия от изкопаеми горива, която разполага с почти неограничени ресурси за натиск и съпротива. През изминалите години тя успешно забавя, а на места и блокира, трансформацията на енергийната система, застрашаваща финансовите ѝ интереси, за сметка на здравето на хората и бъдещето планетата.

На теория [България постига европейските цели за възобновяема енергия](#) в общия микс. На практика това се случва с цената на лошо управлявани водни ресурси и висок дял горене на биомаса, което се доказва като неустойчив модел, свързан с обезлесяване и влошено качество на въздуха. Българските граждани все още са странични наблюдатели на процесите в енергийната сфера. Европейските политики, обаче, им отреждат друга роля - на активни участници. Производството на енергия от граждани и общности има огромен потенциал в Европа. [Проучване на нидерландската независима организация CE Delft](#) показва, че половината от гражданите на ЕС, включително местни общности, училища и болници могат да произвеждат сами възобновяема енергия до 2050 г., задоволявайки 45% от енергийните си нужди. С новите енергийни права за общности и граждани, потенциалът може да бъде напълно разгърнат и Европа да се насочи по пътя към необходимия енергиен преход.

Както е записано в [европейската директива относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия](#), потребителите следва да могат да използват, съхраняват и продават на пазара произведената от самите тях електроенергия. Трябва да е гарантирано участието им на всички пазари за електроенергия, като предоставят гъвкавост за системата, например, чрез съхранение на енергия в електрически превозни средства, чрез оптимизация на потреблението или чрез схеми за енергийна ефективност. Тези дейности в бъдеще ще бъдат улеснени от новите технологични разработки. Съществуват, обаче, правни и търговски бариери, като например прекомерни такси за потребление на произведената от самия потребител електроенергия, задължения за предаване на тази електроенергия в енергийната система, и административна тежест, напр. задължението потребителите, които произвеждат сами електроенергия и я продават на системата, да отговарят на изискванията за доставчиците и т.н. Тези пречки, които възпрепятстват потребителите сами да произвеждат електроенергия и да потребяват, съхраняват или продават на пазара произведената от самите тях електроенергия, следва да се премахнат, като същевременно следва да се гарантира, че тези потребители поемат адекватен дял от разходите на системата. Държавите членки следва да могат да предвидят в националното си право различни разпоредби във връзка с данъците и налозите за индивидуално и съвместно действащи активни клиенти, както и за битови и други крайни клиенти.

За да се случи навреме енергийната трансформация към **100% възобновяема енергия с участието на гражданите** са необходими:

- Конкретно законодателство и нормативна уредба, които да стимулират производството на енергия за собствени нужди, включително транспонирането на Директивата за възобновяема енергия (RED II) до 30 юни 2021 г.;
- Облекчено администриране на производството и консумацията на енергия от гражданите – въвеждане на т.нар. нетно отчитане ([net metering](#));
- Активна кампания за ангажиране на заинтересовани страни – информационни платформи с достъпна, практическа информация за нови производители – потребители на възобновяема енергия и за включване на енергийни общности; разясняване на възможностите и стъпките за производство на собствена енергия;
- Създаване на финансови инструменти, включващи програмно, но и публично-частно финансиране, практични схеми за банково кредитиране, прозрачност и отчетност на схемите;

Приоритет Климатични промени

Създаване на специализиран климатичен фонд за подкрепа разработването на научноизследователски и развойни дейности (НИРД) и внедряване на резултатите от технологични изследвания, програми и проекти, които водят до намирането и прилагането на авангардни решения за справяне с климатичната криза, в т.ч. ускорено внедряване на наличните екологични технологии, като електролиза, термпомпи, съхранение на енергия, растителна генетика, отстраняване на парникови газове и др.;

Какви са причините за приоритизиране на климатичните промени?

Очакванията са, че разходите за емисиите ще продължат да нарастват във всички свързани сегменти на икономиката и това допълнително ще засегне конкурентоспособността на България, тъй като усилията на световно равнище и в целия ЕС за справяне с климатичната криза се засилват.

Средствата от Плана за възстановяване следва да подпомагат преодоляването на текущите предизвикателства и да постигнат основните цели и общоевропейските приоритети: провеждането на реформи, модернизация, дигитализация, зелен преход и декарбонизация. Тези действия следва да имат силен социален аспект, т.е. мерките и средствата да са насочени към хората и създаване на нови работни места, а също и да водят до декарбонизация и адаптация. Необходимо е да се поемат ясни средносрочни и дългосрочни ангажименти за справяне с последиците от изменението на климата в първостепенен национален приоритет.

Определянето на нуждите от инвестиции в екологосъобразни технологии и устойчиви решения, както и осигуряването на подходящо финансиране са от възлово значение за постигането на целите в областта на климата за страната и оформянето на нов модел на икономическа трансформация и устойчивото преодоляване на последиците от пандемията.

За да се реализира тази цел, следното трябва да бъде постигнато:

1. Реална децентрализация на регионите и промяна на законодателството за подкрепа на публично-частни партньорства във всички сфери на икономиката за развитие на решенията по направление „климат и енергия“;
2. Преработване на модела за оформяне на данъчната тежест в посока облекчения за бизнеса при внедряване на решения, свързани с климата. В това число за специфични бизнес инвестиции в ориентирани към бъдещето възможности, внедряване на електрически превозни средства, мерки за енергийна ефективност, инвестиции в изкуствен интелект и роботика, за създаване на устойчиви работни места. Мерки, които могат да бъдат заложи като първоначална подкрепа от държавата и да са част от Плана за възстановяване за определен период с определени цели и индикатори;
3. Създаване на изисквания за зелени обществени поръчки с основен фокус – намаляване на емисиите и преодоляване на климатичната криза, които изисквания да навлязат в администрацията и общините, а в следствие да станат задължителни към всички обществените поръчки.

Приоритет Биоразнообразие и земеделие

Определяне на ключовите екосистеми (горски, сладководни, морски, земеделски и градски) и осигуряване на финансова подкрепа чрез ПВУ за разработването на нов социално–икономически-екологичен модел за планиране и администриране на публичните средства в България, основан на екосистемните базирани решения (ЕБР), Целите за устойчивото развитие на ООН и ползите за климата и човешкото здраве от опазването и възстановяването на природните екосистеми

Здравите и разнообразни екосистеми са ядрото на ЕБР и представляват ключ към успеха за справяне със социалните, икономическите и екологичните предизвикателства. Тези решения позволяват предоставянето на критични екосистемни услуги и повишаване и подобряване на устойчивостта към изменението на климата и преодоляване на локалните предизвикателства като по-лесно справяне с природните катаклизми, например, наводненията или замърсяването на въздуха и намаляване на здравните рискове и благосъстояние на хората.

ЕБР също са от съществено значение за осигуряване на устойчиви системи и практики за земеделието. В областта на добрите земеделски практики са налични решения, които осигуряват печеливши сценарии, едновременно касаещи смекчаването и адаптирането към изменението на климата, опазването на биологичното разнообразие и устойчивото управление на почвата и водите. Повечето решения имат дългосрочен финансов смисъл за земеделските производители, но има краткосрочни разходи и рискове, които трябва да бъдат преодоляни, като могат да бъдат подкрепени и чрез Механизма за възстановяване и устойчивост.

Какви са причините за приоритизиране на екосистемните базирани решения?

Европейският съюз отчита, че загубата на биоразнообразие, влошаването на състоянието на околната среда и необходимостта от значително позеленяване на земеделските практики, са сред основните заплахи за съществуване на Европа и света и поставя нов подход насочен към биоразнообразието и природните ресурси като ключова основа за осигуряване здравето, жизнения стандарт и икономическото развитие на обществото ни. В рамките на Европейската зелена сделка, общността определя амбициозни стратегически цели като тези в новата Стратегия за биологичното разнообразие, и Стратегията „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологична хранителна система. България може и трябва да е сред лидерите в тези приоритетни области на Общността

Тези и много други обещаващи инициативи имат потенциала както да обърнат кризата с биологичното разнообразие и неустойчивите земеделски практики в Европа, така и да подпомогнат устойчивото икономическо възстановяване от COVID-19. За да се постигнат желаните въздействия и да бъдат ефективни обаче, са необходими ясни цели, мерки, ангажираност, механизми за прилагане, адекватно финансиране и дългосрочен мониторинг.

Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. е амбициозна и изпълнява ангажиментите на ЕС и държавите членки като страни по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие. Стратегията има за цел да гарантира, че екосистемите са здрави и устойчиви на изменението на климата, богати на биологично разнообразие и предоставят набор от услуги, които са от съществено значение за просперитета и благосъстоянието на гражданите. Като се има предвид, че един от крайгълните камъни на Европейската зелена сделка цели да подобри естествения капитал на ЕС и че природният капитал може значително да допринесе за намаляване на въздействието на наводненията, например, ЕБР може да играят значителна роля в стимулирането на икономическия растеж, който ще върне ЕС по пътя на устойчивото възстановяване.

За да се интегрират ЕБР към Националния план за устойчивост е необходимо:

- 1. Да се планират екосистемни решения, насочени към естествените екосистеми:**
  - Да се извърши единно национално картиране на ключови естествени екосистеми (горски, сладководни, морски и тревни) и единна социално-икономическа оценка на предоставяните от тях екосистемни услуги. Последващо планиране на мерки за опазване, устойчиво управление или възстановяване на естествените местообитания и тяхното биоразнообразие, обвързани със Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и с изискванията на природозащитните директиви на ЕС;
  - Създаване на нови и възстановяване на деградирани екосистеми за подобряване на екосистемните услуги на ниво ландшафт, осигуряване на местообитания за видове и подобряване на връзката между градските и селските райони;
- 1. Да се планира прилагане на екосистемни решения за земеделските територии и внедряването на природосъобразни селскостопански практики с отчитане смекчаването и адаптирането към изменението на климата, опазването на биологичното разнообразие, запазването на почвеното плодородие и водите:**
  - Широко приложение на агро-екологични земеделски практики;
  - Популяризиране на агролесовъдството, на мултифункционални горски ландшафти със защитни функции и такива за производство на хранителни ресурси;
  - Подобряване на агробиоразнообразието за по-устойчиви земеделски системи, адаптирани към промените в климата и насочени към опазване здравето на хората;
- 1. Да се планират екосистемни решения в градската среда: градски зелени зони, опрашители, зелени коридори, възстановени влажни зони, устойчиви градски отводнителни системи или зелени покриви;**
  - 1. Мерките и интервенциите да имат индикатор за резултат и индикатор за въздействие върху околната среда и климата с реално работеща система за мониторинг;**
  - 1. Подобряване на вторичното законодателство, свързано с опазването и управлението на ключови екосистеми и обвързването им със здравето на хората.**